

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Asia: HE 95/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden valtiontukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Lausunto

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi eräiden valtiontukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksen tavoitteena on saattaa Suomen kansallinen lainsäädäntö vastaamaan Euroopan unionin tuomioistuimen Eesti Pagar -ratkaisusta (C-349/17) seuraavia vaatimuksia EU:n valtiontukisääntöjen vastaisten tukien takaisinperinnästä myös niissä tilanteissa, joissa Euroopan komissio ei ole tehnyt asiassa erillistä takaisinperintäpäätöstä.

Teknologiateollisuus ry:n 1 800 jäsenyrityksistä osa hyödyntää julkista tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoitusta sekä erilaisia rahoitusinstrumentteja (mm. takaukset, lainat, EIP-ryhmän hallinnoimat ohjelmat). Tämän vuoksi esityksellä on merkitystä jäsenyritystemme toimintaympäristön ennakoitavuudelle ja oikeusvarmuudelle. Teknologiateollisuus ry:n jäsenyritykset edustavat elektroniikka- ja sähköteollisuutta, kone- ja metallituoteteollisuutta, metallien jalostusta, tietotekniikkaa sekä suunnittelu- ja konsultointialaa. Teknologiateollisuuden luoma arvonlisä Suomen taloudelle on 63 miljardia euroa. Vientivetoinen ala työllistää suoraan noin 338 000 ja välilliset vaikutukset huomioiden lähes 720 000 ihmistä.

Teknologiateollisuus ry pitää lähtökohtaisesti kannatettavana, että nykyisin hajanainen ja osin aukollinen sääntely-ympäristö selkeytetään ja saatetaan vastaamaan EU-oikeuden vaatimuksia. On tervetullutta, että esityksellä luodaan vihdoin oikeusperusta takaisinperinnälle myös niissä tilanteissa, joissa tuen on tosiasiassa myöntänyt muu kuin viranomainen. Nykytilanteen oikeudellinen epäselvyys on ollut omiaan heikentämään yritysten oikeusvarmuutta.

Kannatettavan tavoitteen ohella esitykseen sisältyy kuitenkin yritysten toiminnan kannalta neljä (4) seikkaa, joihin Teknologiateollisuus ry haluaa kiinnittää valiokunnan huomiota:

1. Takaisinperintäkoron tapauskohtainen määrittäminen

Esityksen 14 §:ssä ehdotetaan mallia, jossa takaisinperintäkorko määräytyy pääsääntöisesti kaavamaisesti (korkolain 3 §:n 2 momentin mukainen korko lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä). Sen sijaan heikossa taloudellisessa asemassa olevien ja vaikeuksissa olevien yritysten osalta korko tulee määrittää **tapauskohtaisesti** markkinaehtoisuuden

31.8.2026

perusteella. Tämä lisää epävarmuutta juuri niiden yritysten kohdalla, joiden taloudellinen tilanne on jo valmiiksi haastava.

Teknologiateollisuus ry yhtyy lausuntokierroksella esitettyyn huoleen siitä, että useiden vaihtoehtoisten laskentatapojen salliminen voi johtaa viranomaisten epäyhtenäiseen soveltamiskäytäntöön ja tuensaajien eriarvoiseen kohteluun. Myös viranomaisten valmiudet arvioida markkinaehtoista korkotasoa vaihtelevat, mikä lisää yritysten kannalta ennakoimattomuutta erityisesti tilanteissa, joissa takaisinperittävä määrä ja siihen liittyvä korko voivat vuosien kuluessa kasvaa hyvin merkittäviksi.

Teknologiateollisuus ry esittää, että hallituksen esityksen perusteluihin lisätään nykyistä yksityiskohtaisempi ja käytännönläheisempi ohjeistus markkinaehtoisen koron määrittämisestä, jotta viranomaiskäytäntö muodostuisi yhdenmukaiseksi eri toimialoilla ja eri viranomaisten välillä. Samalla takaisinperinnän kohteeksi joutuvalle, vaikeuksissa olevalle yritykselle tulee antaa tilaisuus tulla kuulluksi tämän takaisinperintään sovellettavasta korkotasosta ennen lopullista takaisinperintäpäätöstä.

2. Luottamuksensuojan puuttuminen ja pitkä vanhentumisaika

Esitykseen on viety Eesti Pagar –tuomiossa otettu kanta, jonka mukaan tuen myöntänyt viranomainen ei voi synnyttää tuensaajassa perusteltua luottamusta tuen sääntöjenmukaisuuteen. Yhdistettynä ehdotettuun kymmenen (10) vuoden vanhentumisaikaan tämä tarkoittaa, että yritys voi joutua varautumaan usean vuoden ajan siihen, että vuosia aiemmin viranomaisen hyväksymä ja käyttöön otettu tuki todetaan jälkikäteen sääntöjenvastaiseksi ja peritään takaisin korkoineen.

Teknologiateollisuus ry ymmärtää, että kyseessä on suoraan EU-oikeudesta johtuva reunaehto, johon kansallisella lainsäädännöllä ei voida puuttua. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää, että tukea myöntävät viranomaiset saavat esityksen myötä riittävät resurssit ja osaamisen arvioida tukipäätösten EU-oikeuden mukaisuus jo tuen myöntämisvaiheessa, jotta jälkikäteisten takaisinperintätilanteiden määrä voidaan minimoida. Yhdenmukaisuuden vuoksi tulisi harkita valtakunnallista neuvontaa tai ohjeistusta valtiontukea myöntäville viranomaisille. Ohjeistuksesta voisivat hyötyä esimerkiksi kunnat, joissa valtiontukiosaaminen vaihtelee.

3. Kohtuullistamismahdollisuuden poistuminen

Esityksen mukaan EU:n valtiontukisääntöjen vastaisen tuen takaisinperinnässä ei enää jatkossa voitaisi soveltaa valtionavustuslaissa ja eräissä erityislaeissa nykyisin olevaa mahdollisuutta kohtuullistaa takaisinperintää. Vaikka tämä johtuu EU-oikeuden ehdottomasta takaisinperintävelvoitteesta, Teknologiateollisuus ry haluaa kiinnittää huomiota siihen, että ratkaisu voi yksittäisen yrityksen kannalta olla ankara - erityisesti yhdistettynä 3. momentin mukaiseen korkeampaan korkotasoon heikossa taloudellisessa asemassa oleville yrityksille.

Teknologiateollisuus esittää, että valiokunta varmistaisi perusteluissa, että 11 §:n mukaista erityisen painavan syyn poikkeusta voidaan soveltaa riittävän joustavasti niissä yksittäistapauksissa, joissa se on EU-oikeuden puitteissa mahdollista.

31.8.2026

4. Rahoituslaitosten kautta kanavoitu tuki

Esityksen luvun 2.7.2.2 mukaan esitys mahdollistaisi takaisinperinnän ulottamisen myös tilanteisiin, joissa tuen on tosiasiassa myöntänyt yksityinen rahoituksen välittäjä, kuten luottolaitos, osana EIP-ryhmän hallinnoimaa rahoitusohjelmaa (European Guarantee Fund).

Teknologiateollisuus ry pitää tärkeänä, että myös tällaisia rahoitustuotteita hyödyntäneille yrityksille tiedotetaan selkeästi mahdollisesta takaisinperintäriskistä, sillä yritys ei tässä tilanteessa ole itse hakenut tukea valtiontukea vaan tavanomaisena pankkirahoituksena. Riski jää tässä tapauksessa yrityksen kannalta erityisen vaikeasti ennakoitavaksi, koska yritys ei välttämättä ole edes tietoinen rahoitukseensa sisältyvästä valtiontukielementistä.

Lopuksi

Teknologiateollisuus ry kannattaa esityksen tavoitetta saattaa kansallinen lainsäädäntö EU-oikeuden vaatimusten mukaiseksi ja pitää nykytilaa selkeyttävää sääntelyä lähtökohtaisesti tarpeellisena. Esitystä tulisi kuitenkin vielä täsmentää erityisesti takaisinperintäkoron määrittämisen ennakoitavuuden, viranomaiskäytännön yhdenmukaisuuden sekä yritysten tiedonsaannin osalta edellä esitetyllä tavalla.

Teknologiateollisuus ry kannattaa vapaata kauppaa, ja on pitkään suhtautunut kielteisesti valtiontukiin. Lähtökohtamme on edelleen vahva usko kilpailukykyiseen toimintaympäristöön, avoimiin markkinoihin ja siihen että yritykset voivat maailmanmarkkinoilla kilpailla omilla kyvyillään. Emme tavoittele maailmaa, jossa menestys ratkaistaan tukikilpailulla tai jossa suurimmat valtiontuet voittavat. Maailma on kuitenkin muuttunut. Monet valtiot tukevat strategisesti teollisuuttaan, teknologioitaan ja investointejaan tavalla, joka vaikuttaa myös Suomen vientiyritysten kilpailukykyyn.

Tämän vuoksi meidän on oltava valmiita käyttämään harkittuja ja kohdennettuja valtiontukikeinoja silloin, kun Suomen kilpailukyky, investoinnit, osaaminen tai työpaikat sitä edellyttävät. Esimerkkinä tästä on valmistelussa parhaillaan oleva puhtaan siirtymän investointikannustin. Se kannattaa ottaa käyttöön keinona vahvistaa vihreän siirtymän investointeja Suomessa.

Satu Grekin
Asiantuntija, talous ja verotus